

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTOMA4N04 Leíró magyar szószerkeztan, mondattan szem.

<p>Tantárgy neve: Leíró magyar nyelvtan</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN112, BTMAN203, BTMAN304, BTMAN305, BTOMA2N05, BTOMA2N06, BTOMA3N04, BTOMA4N04, BTOSVM2N08, BTOSVM2N09, BTOSVM3N09, BTOSVM4N04 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Illésné Kovács Mária egyetemi docens</p>	
<p>Közreműködő oktató(k): Illésné Kovács Mária egyetemi docens</p>	
<p>Tantárgyi egység: Leíró magyar szószerkeztan, mondattan szem.</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTOMA4N04 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 2T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összesel, páros számúkat csak tavasszal lehet felvenni.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMAN112, BTOMA2N06, BTOSVM2N09, BTMAN305, BTOMA4N04, BTOSVM4N04: gyakorlati jegy, BTMAN203, BTOMA2N05, BTOSVM2N08, BTMAN304, BTOMA3N04, BTOSVM3N09: kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)</p>
<p>Kreditpont: BTMAN112, BTMAN203, BTMAN305, BTOMA2N06, BTOMA4N04, BTOSVM2N09, BTOSVM4N04: 2, BTMAN304, BTOMA2N05, BTOMA3N04, BTOSVM2N08, BTOSVM3N09: 3</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A leíró magyar szószerkeztan és mondattan rendszerszintű ismerete, a terminológia alkalmazása, az elméleti ismeretekre épülő gyakorlati elemzési módszertan és kompetencia kialakítása. A hazai és nemzetközi szakirodalom folyamatos követése révén az ismeretek állandó frissítése.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A leíró magyar szószerkeztan és mondattan kategóriáinak, rendszerének alapvető ismerete. <i>képesség:</i> Az elméleti ismeretekre épülő elemzési szempontok és módszerek alkalmazása révén a szintaktikai elemzési kompetenciák kialakítása <i>attitűd:</i> Képesse kell válnia a hallgatónak az ismeretei folyamatos megújítására, törekednie kell megalapozott grammatikai tudás és arra épülő elemzési gyakorlat elsajátítására és annak</p>	

átadására.

autonómia és felelősség: Megalapozott, széleskörű ismeretek és látásmód megszerzése, koherens tudás átadása.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. A szintagma fogalma, elhatárolása, típusai. Az alárendelő szintagma (osztályozás, jelöltség)
2. A mellérendelő szintagma, szintagmacsoportok
3. A mondatbeli szinteződés. A mondat fogalma, mondat és nyilatkozat
4. A mondatok osztályozása szerkezetük szerint. A mondatfajták
5. A modalitás és aspektualitás kérdései
6. Az állítmány fogalma, szerkezete, kifejezőeszközei, az alany- állítmányi viszony megítélése
7. Kongruencia, az alany fogalma, szófaja, szerkezete, fajtái
8. A tárgy fogalma, szófaja, szerkezeti típusai, a határozó fogalma, a határozók rendszere
9. A jelző és az értelmező
10. Az egyszerű és az összetett mondat határsávja, az alárendelő összetett mondatok
11. Az állítmányi mellékmondat, az alanyi mellékmondat
12. A tárgyi mellékmondat, a kötött határozói mellékmondat, a jelzői mellékmondat
13. A szabad bővítményt kifejtő határozói mellékmondatok, szemantikai többlettartalmat hordozó mellékmondatok
14. A mellérendelő összetett mondatok, a többszörösen összetett mondatok.

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): **KSZ**

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Keszler Borbála (szerk.) 2000. *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 347-555.

Kiefer Ferenc 1990. *A modalitás*. Linguistica Ser. C., Relations I.MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest.

Imrényi András – Kugler Nóra 2017. Mondattan. In: Imrényi András – Kugler Nóra – Ladányi Mária – Markó Alexandra – Tátrai Szilárd – Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.):

Nyelvtan. Budapest: Osiris Kiadó. 663-759, 806-895.

Givón, Talmy 2001. *Syntax. An introduction*. Volume II. Revised edition. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Imrényi András – Kugler Nóra 2017. Mondattan. In: Imrényi András – Kugler Nóra – Ladányi Mária – Markó Alexandra – Tátrai Szilárd – Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvtan*. Budapest: Osiris Kiadó. 759-806.

Rácz Endre 1991. *Az egyeztetés a magyar nyelvben*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Givón, Talmy 1990. *Syntax. A functional-typological introduction*. Vol. 2. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.